Tikkanen Annina 16.4.2025

Epävirallinen puolustusministerikokous 2-3.4.2025

Kokous

Epävirallinen puolustusministerikokous 2-3.4.2025

Epävirallinen puolustusministerikokous järjestettiin Varsovassa 2-3.4.2025. Ensimmäisen päivän agendalla oli korkean tason konferenssi, jonka teemana oli valkoinen kirja Euroopan puolustuksen tulevaisuudesta. Toisen päivän puolustusministerikokous sisälsi kaksi aihetta: EU:n sotilaallinen tuki Ukrainalle ja valkoinen kirja Euroopan puolustuksen tulevaisuudesta. Kokoukseen osallistui puolustusministeri Antti Häkkänen.

Koskien korkea edustaja Kallaksen tuoreimpia aloitetta Ukraina-tuesta (ehdotettu 20-40 mrd € tukipaketti tai 2 miljoonan ammusaloite), moni jäsenvaltio antoi tuen niille. Osa jäsenvaltioista kuitenkin toi esiin, että Ukraina-tuessa tarvitaan myös joustavuutta. KE Kallas loppupuheenvuorossaan totesi, että aloitteesta priorisoidaan 2 miljoonan ammustavoite.

Valkoinen kirja toivotettiin tervetulleeksi, mutta sen osalta korostui myös viesti, että puolustuksen ollessa viime kädessä jäsenmaiden vastuulla, ovat kansalliset puolustusbudjetit keskiössä. Monet jäsenmaat toivat esiin tuoreimpia puolustusbudjettimenopäätöksiä. Monet olivat tyytyväisiä EU-Nato balanssiin paperissa. Valkoisessa kirjassa mainittu puolustuksen omnibus, jolla pyritään yksinkertaistamaan puolustusalan lainsäädäntöä, toivotettiin tervetulleeksi. Kumppanuuksista keskeisimmiksi mainittiin etenkin Kanada, Norja ja Iso-Britannia.

Suomi toi esiin puheenvuoroissaan muun muassa tarpeen päästä EU:ssa eteenpäin jo sovituissa työlinjoissa (EPF), tarpeen tukea Ukrainaa jatkossakin ja transatlanttisen yhteistyön merkitystä. Työlounaalla Suomi toivotti tervetulleeksi valkoisen kirjan. On selvää, että Euroopan pitää ottaa enemmän vastuuta omasta puolustuksestaan. Valkoisen kirjan puheenvuorossa korostettiin EDIP-neuvotteluiden pikaista sopua, maapuolustusta, sotilaallista liikkuvuutta sekä Euroopan puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan vahvistamista.

Puolustusministereiden epävirallinen kokous alkoi Ukraina-osuudella. Kokoukseen osallistui Ukrainan apulaisministeri Boiev paikan päällä ja etänä puolustusministeri Umerov.

Puheenjohtaja Puola kertasi uusia tuulia EU:n puolustuksesta: meillä on ensimmäistä kertaa puolustuskomissaari ja uusi valkoinen kirja Euroopan puolustuksen tulevaisuudesta. Kyseessä on KE Kallaksen ensimmäinen PUMI-kokous. Puola korosti solidaarisuutta EU:n jäsenmaiden kesken itä- ja pohjoiselle rajalle, viitaten myös valkoiseen kirjaan.

Korkea edustaja Kallas alusti kahdella tulokulmalla:

1. EU:n sotilaallinen tuki Ukrainalle. 26 jäsenmaata on sitoutunut sotilaallisen tuen lisäämiselle maaliskuun EUCO-päätelmissä. Kertoi aloitteesta koskien 2 miljoonan ammuksen toimittamista, joka perustuu UA presidentti Zelenskyin esille tuomaan ammustarpeeseen.

2. EU:n turvatakuut, tässä korostuu coalition of the willing ja varmin turvatakuu on vahvat Ukrainan omat asevoimat ja puolustusteollinen kapasiteetti.

Puolustuskomissaari Kubilius alusti EU:n tuesta Ukrainalle. EU on tukenut Ukrainaa tähän mennessä kokonaisuudessaan 140 mrd €. Myös valkoisessa kirjassa Ukraina on nostettu keskiöön. Ukrainan puolustusteollisuutta on vahvistettava, ja Ukraina onkin onnistunut nostamaan puolustusteollista kapasiteettiaan. EDIP-neuvottelut on tärkeää saada pian päätökseen. Valkoisen kirjan ReArm Europe -suunnitelma tuo uusia yhteistyömahdollisuuksia Ukrainan kanssa.

Pöytäkierroksessa käytiin läpi jäsenmaiden näkemyksiä koskien EU:n sotilaallisesta tuesta Ukrainalle. Suurin osa jäsenmaista olivat yksimielisiä siitä, että Ukrainan tukeminen on edelleen keskeistä ja Ukrainan oma, vahva armeija on paras turvatakuu. EU:n turvallisuus on Ukrainan kädessä. Pöytäkierroksessa korostettiin sopuun pääsyä EPF:ssä. Jäädytettyjen varojen käytöstä tulee keskustella. Moni jäsenmaa antoi tuen EUMAMille. Satelliittikuvan jakaminen Ukrainalle korostui myös puheenvuoroissa.

Suomi toi esiin puheenvuorossaan tarpeen päästä EU:ssa eteenpäin jo sovituissa työlinjoissa, kuten EPF:ssä. Suomi tukee korkea edustaja Kallasin molempia ehdotuksia: joko 20-40 mrd € tukitavoitetta tai 2 miljoonan ammustavoitetta. EUMAM on ollut onnistunut operaatio ja tuemme sen tehostamista. Tukea Ukrainalle on jatkettava ja tässä myös transatlanttinen yhteistyö on keskeistä. Suomi kertoi Ukraina-tuestaan. Viimeisimpien päätösten toteutuksen myötä Suomen antaman materiaaliavun kokonaisarvo tulee nousemaan 3,3 miljardiin euroon.

Työlounaalla keskusteltiin valkoisesta kirjasta ja ReArm-suunnitelmasta. Instituutiot esittelivät esitysten pääasiallisen sisällön ja logiikan. Valkoinen kirja toivotettiin tervetulleeksi ja sen tunnistamia suorituskykyalueita pidettiin pääosin hyvinä. Monet olivat tyytyväisiä EU-Nato balanssiin paperissa. Valkoisen kirjan osalta korostui kuitenkin myös viesti, että puolustuksen ollessa viime kädessä jäsenmaiden vastuulla, ovat kansalliset puolustusbudjetit keskiössä. Ehdotusten toimeenpano on nyt vahvasti jäsenmaiden käsissä. Monet jäsenmaat toivat esiin tuoreimpia puolustusbudjettimenopäätöksiä. Tuleva puolustuksen Omnibus toivotettiin tervetulleeksi ja SAFE sai varovaisen myönteisen vastaanoton. Lainaohjelmaa ei pidetä ratkaisevana. Suomen ajama maapuolustus sai monen maan tuen kokouksessa. Kumppanuuksista keskeisimmiksi mainittiin etenkin Kanada, Norja ja UK, kun taas Turkin listaaminen osaksi kumppanimaita valkoisessa kirjassa nostatti osassa jäsenmaissa vastustusta.

Korkea edustaja Kallas toisti totuttuun tapaan, että jäsenmaat ovat kuljettajan paikalla. Pyysi jäsenmaita jakamaan suorituskykytavoitteitaan, jotta EU instituutiot voisivat tunnistaa paremmin yhteisiä kriittisiä suorituskykyalueita. EU:n kumppanimaat ovat tärkeitä, ja kumppanuuksien edistäminen auttaa myös jäsenmaita täyttämään NATO-velvoitteensa ja tavoitteensa.

ReArm yhdistää kysyntää ja tukee Ukrainaa erityisesti yhteishankintojen kautta. Painotti, että EDIP & SAFE saatava mahdollisimman nopeasti maaliin – molemmat tukevat konkreettisesti tärkeisiin suorituskykyihin investoimista.

Puolustuskomissaari Kubilius korosti, että KOM ei kilpaile NATOn kanssa puolustuskysymyksissä. Suorituskykyjen lisäksi on panostettava teollisuuteen Euroopassa. Sodan syttyessä omaa tuotantoa tarvitaan kaikilla tuotantosektoreilla. On olemassa huomattavia rakenteellisia ja kilpailukyvyllisiä haasteita. Kansallisiin teollisuuksiin panostamisen lisäksi pitää löytää yhteinen lähestymistapa.

Suorituskyvyissä ei saisi olla käyttöön liittyviä rajoitteita EU:n ulkopuolelta. Esitteli valkoisen kirjan rakenteen ja nosti esille muutaman lippulaivan (Air Shield, Cyber Shield). ReArmin pilarit toimeenpanevat valkoista kirjaa ja tuovat konkretian. Korosti koheesiorahojen käytön vapauttamista. Jäsenmaat saavat päättää vapaammin, miten uudelleenkohdentavat varoja puolustusinvestointeihin ja sotilaalliseen liikkuvuuteen. Totesi myös valkoisen kirjan olevan vasta alkua. Näki kesäkuussa julkaistavan puolustuksen Omnibus tärkeänä.

Suomi toivotti tervetulleeksi valkoisen kirjan. On selvää, että Euroopan pitää ottaa enemmän vastuuta omasta puolustuksestaan. Puheenvuorossa korostettiin EDIP-neuvotteluiden pikaista sopua, maapuolustusta, sotilaallista liikkuvuutta, PK-yritysten roolia sekä Euroopan puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan (EU's Defence Technological and Industrial Base, EDTIB) vahvistamista.

Euroopan parlamentin turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alivaliokunnan (SEDE) puheenjohtaja Strack-Zimmermann näki valkoisen kirjan olevan keskeinen strateginen työkalu EU:lle koordinoida suorituskykyjen kehittämistä. Tätä työtä on tehtävä tiiviissä yhteistyössä jäsenmaat, EDA ja NATO. Kansallisten budjettisyklit tulisi paremmin yhteensovittaa EU:n puolustusteollisuusohjelmien kanssa. Sanoi ymmärtävänsä SEUT 122 oikeusperustan käytön, mutta peräänkuulutti EU:ssa läpinäkyvää valmistelu ja EP:n huomioimista. Markkinan fragmentaation ja päällekkäisyyden on loputtava. Eurooppalaisuutta korostettava entisestään.

Suomen edustajat
Ministeri Antti Häkkänen, suurlähettiläs Juha Ottman, ylijohtaja Janne Kuusela, erityisasiantuntija Annina Tikkanen, erityisasiantuntija Niklas Backlund, adjutantti Lauri Korhonen

Asiakirjat
-

Liitteet -

Viite .